

Teatr ruhun melodiyasıdır

Teatr həyatın, hisslərin, düşüncələrin səhnədə əks olunduğu, sözün və hərəkətin mükəmməl harmoniya ilə birləşdiyi sənət aləmi, mənzərəsi insan ruhunun dərinliklərinə doğru baxan pəncərədir. O, zamanın və məkanın qeyri-müəyyən sərhədlərini aşaraq insanın daxili dünyasının ən gizli sirlərinə toxunur. Bütün bu müstəsna əhəng tamaşanın bədii ifadəsindən, aktyorun canlandığı roldan, səhnə dizaynından və musiqinin üzərində qurulan təəssüratlardan yaranır. Teatr həyatı izah etməyə çalışmır, həyatın bizə necə təsir etdiyini göstərir. O, təkcə aktyorların səhnəyə çıxıb obraz yaratdığı bir məkan deyil, hər bir fərdin öz prototipini görüb düşündüyü, sorğuladığı bir güzgüdür.

Martin 10-u Azərbaycan teatrının yaranmasının 152-ci ildönümüdür. Ötən bu illər ərzində teatrımız müxtəlif dövrlərdən keçib - maarifçilik missiyasını yerinə yetirib, müstəqillik ruhunu tərənnüm edib, bəzən senzuranın məhdudiyyətləri ilə üzləşsə də, həmişə lazımı mesajları xalqa ötürməyi bacarıb. Səhnələr müxtəlif olsa da, hər birinin mahiyyəti eynidir - insanı anlamaq və anlatmaq. Bu ecəzkar aləmi öz varlığı və zəhməti ilə yaşadan sənətkarlardan biri də Nicat Kazımovdur. **Əməkdar artist, Gənc Tamaşaçılar Teatrının rejissoru Nicat Kazımov** bildirir ki, teatr sənəti ruhumuzu titrədən, gözlərimizdəki işığı dərinləşdirən, bizə hər anın dəyərini xatırladan əvəzsiz nemətdir.

- Teatrın məqsədi cəmiyyətdəki əxlaqi və sosial məsələləri gün üzünə çıxarmaqdır. Bu baxımdan teatr tamaşalarının müasir dövrlə ayaqlaşması prosesinə necə baxırsınız?

- Tamaşa istər faciə, istər komediya olsun, üslub və janrdan asılı olmayaraq maraq doğurmalıdır. Teatr yalnız istirahət üçün deyil, həm də tamaşaçının yeni hisslərlə, düşüncələrlə ayrıldığı bir məkandır. Bu əyləncənin içində mütləq bir mesaj olmalıdır ki, tamaşa bitdikdə izləyici özü üçün yeni bir fikir, yeni bir baxış bucağı qazansın. Rejissor hər tamaşaya konkret bir məqsədlə yanaşmalıdır: Mən bu tamaşa ilə nəyi dəyişəcəyəm? Cə-

miyyətin hansı probleminə toxunacağam? Mesajım nə olacaq? Cəmiyyətin bir üzvü kimi sənətkar da problemlərlə qarşılaşır, onlara biganə qala bilmir. Amma teatr sadəcə problemləri göstərməklə kifayətlənməməlidir, o, zamanı qabaqlamalı, gələcəyi görməli və cəmiyyəti düşündürməlidir. Əgər bunu bacarmırsa, tamaşaçı üçün maraqsız hala gəlir. Unutmayaq ki, teatr həyatın özünü deyil, onun bədii əksini səhnəyə daşıyır. Məhz buna görə də səhnədə göstərilən hər bir problem sənətin dili ilə, bədii üslubda təqdim olunmalıdır. Yalnız bu halda teatr öz missiyasını düzgün şəkildə yerinə yetirə bilər.

- Sizcə teatr sənətinin inkişafı yalnız sənətkarın təcrübəsindən asılıdır, yoxsa cəmiyyətlə birgə irəliləyir?

- Teatrın inkişafı bir çox amildən asılıdır. Bura təcrübə, teatr işçilərinin savadı, müasir teatr proseslərindən xəbərdar olmaq və maraqlı üslubu yaratmaq bacarığı daxildir. Eyni zamanda maliyyə və texniki təminat da böyük rol oynayır. Dünya təcrübəsindən görürük ki, müasir teatr texniki baxımdan elə mükəmməl təchiz olunub ki, səhnəyə baxarkən gerçəkliyin sərhədləri itib gedir. Tamaşaçı sanki sehirli bir aləmə düşür, hadisələr real ilə illüziya arasında sərhədsiz bir mühitdə

cərəyan edir. Lakin bütün bu texniki imkanlar yalnız bir vasitədir. Teatrın ruhunu və gücünü müəyyən edən əsas faktor aktyor və rejissordur. Onlar yalnız istedadları ilə deyil, həm də dövrün tələblərinə uyğunlaşaraq yeni yanaşmalar, fərqli səhnə həlləri və güclü bədii ifadə vasitələri ilə teatr sənətini yaşadır və inkişaf etdirirlər.

- Rejissor kimi "teatr həyatın güzgüsüdür" ifadəsini necə şərh edərdiniz?

- Teatr həyatın əksi, onun güzgüsüdür. Lakin güzgü reallığı olduğu kimi de-

lər. Biz də bu sehirli dünyanın qapılarını açmalı, tamaşaçılara başqa bir aləmin mövcudluğunu sübut etməliyik.

- Aktyorların və rejissorların işində böyük yaradıcılıq tələb olunur. Yaradıcı prosesdə hansı anlar sizə təcrübə qazandırır? Bu yolda qarşılaşdığınız çətinliklər haqqında eşitmək istərdik.

- Mənə elə gəlir ki, yaradıcılıqla bağlı hər bir işdə, xüsusilə rejissor işində vəhy olmadan fəaliyyət göstərmək mümkün deyil. Tələbələrimə və həmkarlarıma hər zaman misal çəkirəm: cəmi 7 not var, altıncı dərəcə ilə birlikdə isə 12 not. Bəs bu 12 notdan necə Fikrət Əmirovun, Çaykovskinin və ya digər dahi sənətkarların əsərləri yarana bilərdi? Axı cəmi 12 not var. Niyə hər musiqiçi bu cür əsərlər yarada bilmir? Belə çıxır ki, burada Allah tərəfindən bir vəhy mövcuddur. Tərəddüd etmədən deyə bilərəm ki, mən bu sahədə təhsil almaqdan heç vaxt yorulmamışam. Elə indi də Moskvada təhsil alıram və artıq bitirmək üzrəyəm. Dərslərimizin birində yeni teatr sistemi ilə bağlı işıq üzü görən kitabla rastlaşdım. Kitabda aktyorun roluna psixologiya ilə yanaşma məsələsindən bəhs edilirdi. Bu haqda Moskvada hələ indi kitab çap olunur. Amma 2007-ci ildə mən Əbdürrəhim bəy Həqverdiyevin "Pəri cadu" pyesini hazırlayanda tamaşanı məhz Freydingin fəlsəfəsi ilə həll etmişdim. Bu gün isə 2025-ci ildə Moskvada bir rejissor bunu artıq sistem halına gətirir və psixologiya ilə obraza yanaşma metodunu təqdim edir. Düşünürəm ki, yaradıcı insanın içində bir intuisiya yaranır, ona qəribə hiss gəlir və o hiss sirli qapıların açarıdır. Mənim üçün bu bir növ vəhy kimi qəbul olunur. Həmin hisslər, o görmə qabiliyyəti Allah tərəfindən verilir və elə bir an gəlir ki, sənin gördüklərini başqaları görmür, ya da başqaları onu sənin gördüyün kimi görmürlər. Rejissorluq da məhz budur - fərqli görmə bucağıdır. Ya bu bucaq var, ya da yoxdur. Məncə, onu hardansa öyrənmək mümkün deyil. Məsələn, bir əsəri oxuyanda əgər o əsər mənim diqqətimi cəlb edirsə, artıq beynimdə ona uyğun səhnə qurmağa başlayıram. Çünki artıq yeni informasiyalar vasitəsilə məndə növbəti intuisiya yaranır.

Bu gün Azərbaycan teatrının bütün ictimaiyyətinə, həmkarlarıma, həyatını teatra həsr edən insanları və pərdə arxasında qalan, amma teatrı yaşadan hər bir şəxsi Milli Teatr Günü münasibətilə təbrik edərim. Azərbaycan teatrı yaşamağa və yaratmağa qadirdir. Azərbaycan aktyor məktəbi dünya miqyasında heç bir aktyor məktəbindən geri qalmır. Mən Moskvada təhsil alarkən bir daha şahidi oldum. Hər zaman sənət adamlarına diqqət və qayğı ilə yanaşan Prezident İlham Əliyevin 2013-cü il 1 mart tarixli Sərəncamı ilə ölkəmizdə "Milli Teatr Günü" təsis edilib. Sərəncama əsasən milli mədəniyyətin inkişafında və ölkənin mədəni həyatında milli teatrın rolu nəzərə alınaraq hər il martın 10-u Azərbaycan Respublikasında "Milli Teatr Günü" kimi qeyd edilməsi qərara alınıb. Həmin tarix ölkəmizin hər yerində silsilə tədbirlərlə qeyd olunur.

- Müsahibəyə görə çox sağ olun.

- Siz də sağ olun.

Fidan ƏLİYEVA,
"Respublika".